DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION[1])

De nu foreliggende oplysninger om *udenrigshandelen* i de første 4 måneder af 1960 giver et noget andet og formentlig rigtigere billede af udviklingstendensen end import- og eksporttallene for januar og februar. Medens merindførslen i de to første måneder af året viste en stigning i sammenligning med den tilsvarende periode i fjor fra godt 200 til næsten 600 mill. kr., er stigningen for de første 4 måneder tilsammen betydelig mere moderat, nemlig fra ca. 525 mill. kr. til ca. 900 mill. kr. Merindførslen i marts-april var således af samme størrelse i 1960 som i 1959. Det er rimeligt at antage, som nævnt i den foregående oversigt, at de stærke svingninger står i forbindelse med omlægningen af told- og importreguleringspolitikken pr. 1. marts. Også tilfældigheder som tidspunktet for store leverancer kan påvirke udenrigshandelstallene for de enkelte måneder stærkt. Som eksempel herpå kan nævnes, at nedgangen i den samlede import i april i sammenligning med april 1959 modsvares af en tilsvarende nedgang i importen af skibe.

Importen i de første 4 måneder af 1960 er forøget med henved 700 mill. kr. og eksporten med ca. 300 mill. kr., der fordeler sig med rundt regnet 100 mill. kr. på landbrugseksporten og 200 mill. kr. på industrieksporten. Incl. kød- og mælkekonserves har eksporten af industriprodukter ligget ca. 15 pct. højere end i januar-april 1959. Til sammenligning kan nævnes, at eksporten af industriprodukter for hele året 1959 viser en stigning fra det foregående år på 8 pct.

Hvad den indenlandske efterspørgsel angår, syntes den stærke stigning i *forbruget* i 1959 i de første måneder af 1960 at være afløst af en tendens til stagnation, i hvert fald for beklædning og »andre forbrugsvarer«, medens stigningstakten for nærings- og nydelsesmidler var nogenlunde uændret, idet værdiindekset for detailomsætningen i de første to grupper lå knap 3, henholdsvis godt 3 pct. højere end i den samme periode i fjor. I den følgende 2 måneders periode, marts–april, er detailomsætningen imidlertid steget endnu stærkere end i 1959, nemlig med 10–11 pct., for beklædning alene med 12 pct. og for »andre forbrugsvarer« alene med 14 pct. »Andre forbrugsvarer« omfatter bl. a. en række varige forbrugsgoder, køle-

[1]) Se også tabelbilaget bag i hæftet.

skabe, radio, fjernsynsapparater o. s. v. I januar kvartal var antallet af nytilmeldte fjernsynsapparater næsten uændret i forhold til januar kvartal i fjor, men april måned viser på ny en betydelig stigning. Detailhandelsindekset omfatter ikke motorkøretøjer. Også på dette område er stigningen fortsat, idet der i 1. kvartal blev indregistreret 15.600 nye personautomobiler mod 11.800 og 8.400 i de samme måneder i 1959 og 1958.

Både forbruget og eksporten har således ligget højere end i fjor, og alt tyder også på en yderligere forstærket *investeringsvirksomhed*. I de første 4 måneder af 1960 har produktionen inden for produktionsmiddelindustrien ligget gnstl. ca. 10 pct. højere end på samme tid i fjor, medens fremgangen i konsumvareindustrien kun udgør ca. 5 pct., og importen af maskiner er samtidig steget fra ca. 350 til ca. 525 mill. kr. eller med omkring 50 pct.

Byggevirksomheden uden for de egentlige landdistrikter.

	Beboelsesejendomme		Erhvervs-ejendomme	Ikke-erhvervs-ejendomme	Tilsammen
	1000 m²	Antal lejligheder	1000 m²	1000 m²	1000 m²
Under opførelse 1/4 1959.....	1785	20780	906	539	3230
Påbegyndt 1/4 1959–1/4 1960.....	2362	27947	1284	353	3999
Fuldført 1/4 1959–1/4 1960.....	1993	22511	1055	252	3300
Under opførelse 1/4 1960.....	2154	26216	1135	640	3929
Under opførelse 1/1 1960.....	2242	27041	1074	630	3946

Det samlede igangværende *nybyggeri* uden for de egentlige landdistrikter, målt i m² etageareal, viser en ubetydelig nedgang fra ult. 1959 til ult. marts 1960, men i forhold til ult. marts 1959 en stigning på godt 20 pct. For antallet af lejligheder under opførelse var den tilsvarende stigningsprocent 26, men i modsætning til, hvad der var tilfældet i alle kvartaler i 1959, blev der i januar kvartal 1960 fuldført flere lejligheder, end der blev påbegyndt, og antallet af lejligheder under opførelse reduceredes i dette tidsrum med ca. 800 til 26.200. Denne udvikling må formentlig sættes i forbindelse med det i sidste hæfte af Økonomi og Politik nærmere omtalte igangsættelsesstop for boligbyggeri i hovedstadsområdet og andre større byområder. Antallet af påbegyndte lejligheder var i januar kvartal ca. 4.500 mod ca. 6.600 i oktober kvartal 1959 og ca. 4.400 i januar kvartal 1959, medens antallet af fuldførte lejligheder i de samme perioder var henholdsvis 5.350, 6.200 og 4.400.

Den ovenfor nævnte afsvækkelse af stigningstakten for konsumvareproduktionen skyldes i første række udviklingen i tekstil- og beklædningsindustrien, hvor produktionen trods en forøgelse af eksporten med 35 pct. er gået tilbage i sammenligning med den tilsvarende periode i 1959. Den aftagende vækst i næringsmiddelproduktionen synes derimod i hvert fald delvis at kunne henføres til forringede afsætningsmuligheder i udlandet,

Industriproduktionen.
(Procentvis forandring fra tilsvarende periode det foregående år)

	1. kvt. 1959	2. kvt. 1959	3. kvt. 1959	4. kvt. 1959	1. kvt. 1960	April 1960
Næringsmiddelindustri	6	8	12	6	5	3
Tekstilindustri	8	20	22	19	÷1	÷6
Fodtøjs- og beklædningsindustri	10	21	12	5	÷3	÷12
Træindustri	÷1	0	1	7	12	14
Papir- og grafisk industri	1	1	3	2	6	8
Kemisk industri	4	12	11	9	7	6
Sten-, ler- og glasindustri	30	22	5	13	14	12
Jern- og metalindustri	8	13	12	15	14	12
Transportmiddelindustri	÷9	÷4	÷3	2	3	1
Industrien i alt	4	10	10	8	8	6
Heraf:						
Konsumvareindustri	5	9	13	8	6	3
Produktionsmiddelindustri	5	10	7	9	10	8

idet eksporten af kød- og mælkekonserves er gået noget tilbage. I de fleste af de øvrige industrigrupper har væksten i produktionen været betydelig som følge af stigende efterspørgsel til investering og eksport. Maskineksporten er steget med 50 mill. kr. eller 13 pct., hvilken stigning dog delvis opvejes af, at eksporten af jern- og metalvarer er formindsket med 25 mill. kr. eller 26 pct. Eksporten af kemikalier har ligget 24 pct. højere end i fjor, og eksporten af nye skibe er næsten tredoblet. Som allerede antydet gælder det i særlig grad for skibe, at der ikke af import- eller eksporttallene for en kortere periode kan drages videregående slutninger.

Produktionen af *animalske landbrugsprodukter* viser fortsat stærk fremgang. De lave priser har dog medført en betydelig formindskelse af ægproduktionen, og på grund af prisforskydninger mellem smør og ost har

Den animalske landbrugsproduktion.
(Mill. kg)

	Januar–april		Stigning i pct.
	1959	1960	
Mælk	1691	1778	5
Smør	51.8	56.2	9
Ost	35.8	35.6	÷1
Æg	61.2	53.2	÷13
Okse- og kalvekød	91.3	101.7	11
Svinekød og flæsk	188.8	220.4	17
Mængdeindeks for den samlede animalske landbrugsproduktion (1955=100)	110	119	8
Værdi, mill. kr.	2130	2249	6

osteproduktionen været stagnerende. Den overordentlig stærke vækst i svineslagtningerne må ses på baggrund af den reduktion af svinebesætningerne, der har fundet sted i løbet af de sidste 7–8 måneder. Ved tællingen i maj i år er den samlede svinebestand opgjort til godt 5,9 mill. stk. mod næsten 6,5 mill. stk. i oktober i fjor. Det bør dog tilføjes, at antallet af første gang drægtige søer siden begyndelsen af 1960 er steget fra 100.000 til 157.000 og den samlede sobestand fra 624.000 til 665.00.

Udvidelsen af husdyrproduktionen er sket ved hjælp af en betydelig forøgelse af importen af korn- og foderstoffer. Importen af korn- og kornvarer samt foderstoffer har i de første 4 måneder af 1960 ligget ca. 100 mill. kr. højere end i de samme måneder i 1959, og samtidig er korneksporten formindsket med over 50 mill. kr. Heroverfor står en stigning i eksporten af animalske landbrugsprodukter i samme tidsrum på 135 mill. kr. eller godt 10 pct. Stigningen i eksportværdien er rundt regnet udtryk for en tilsvarende forøgelse af de eksporterede varemængder, jfr. også, at mængdeindekset har ligget ca. 8 pct. og værdien af den samlede animalske landbrugsproduktion ca. 6 pct. højere end i de første 4 måneder af 1959. I øvrigt har eksportpriserne (undtagen for kvæg) været faldende gennem hele januar kvartal. Det særlige eksportprisindeks for landbrugsvarer, der for december 1959 er beregnet til 103 (1955 = 100), var i marts faldet til 88 (marts 1959: 95).

Arbejdsløshedsprocenten var ved udgangen af maj faldet til 1,4 pct. mod 2,3 pct. på samme tidspunkt i fjor, og arbejdsløsheden ligger dermed på et her i landet hidtil ukendt lavt niveau. Ifølge den officielle *lønstatistik* er den gennemsnitlige timefortjeneste i håndværk og industri m. m., excl. overtidstillæg, mellem 4. kvartal 1958 og 4. kvartal 1959 steget med 47 øre eller 9 pct. For faglærte har stigningen andraget 59 øre, for ufaglærte 47 øre og for kvinder 33 øre, men i procent er stigningen omtrent ens for de tre kategorier og for hovedstad og provins. Omtrent halvdelen af stigningen (for de ufaglærte mandlige og de kvindelige arbejdere lidt mere) skyldes pristalsreguleringen af lønningerne samt lønkompensationen for arbejdstidsnedsættelsen i foråret 1959. Den anden halvdel af stigningen er udtryk for »lønglidning«, der dog ikke er af inflationistisk karakter, for så vidt stigningen modsvares af større arbejdspræstationer, hvad der formentlig delvis er tilfældet. Hidtil har lønstigningen ud over kompensationsbetaling og dyrtidstillæg været stærkest inden for byggefagene, men i de sidste måneder har den ulighed i lønudviklingen mellem byggefag og andre fag, der således er opstået, fremkaldt et forstærket lønpres i industrien og på andre områder. En række ulovlige strejker er det mest iøjnefaldende vidnesbyrd herom.

Nationalbankens og de private bankers samlede *valutabeholdning* reduceredes i de første 5 måneder af 1960 med 345 mill. kr. til 1195 mill. kr.,

Mill. kr.	Dec. 1959	Jan. 1960	Febr. 1960	Marts 1960	April 1960	Maj 1960
Nationalbanken						
Udl. tilgodehavender, netto	1243	1127	1062	1119	1054	890
Nettotilgodeh. hos staten	1681	1679	1795	1596	1695	1795
Obligationer og aktier	482	471	428	426	442	448
Seddelomløb	2892	2729	2681	2734	2737	2717
Indlån på folio	301	280	257	270	221	244
Forretningsbankernes udl. tilgodehavender, netto	297	314	387	201	151	305
Indlånsbeviser (ikke genbelånte)	265	303	322	293	322	303
»Pengeforsyning« i øvrigt	863	897	966	764	694	852
»Pengeforsyning« i alt	3755	3626	3647	3498	3431	3569
Forretningsbankerne						
Kassebeholdning	1080	868	823	836	875	870
Udl. tilgodehavender, netto	297	314	387	201	151	305
Obligationer og aktier[1]	2385	2355	2348	2342	2298	2255
Udlån i alt	8922	8878	8946	9234	9395	9404
Indlån i alt	10413	10356	10428	10351	10600	10742
De større sparekasser						
Obligationer, aktier og andelsbeviser	1483	1475	1479	1492	1490	1490
Udlån i alt	5211	5255	5304	5377	5427	5521
Indlån i alt	6506	6582	6676	6751	6864	6972

[1]) Incl. Nationalbankens indlånsbeviser.

men i maj var der – efter nedgangen i indførselsoverskuddet i marts og april -- praktisk taget ligevægt mellem ind- og udbetalinger af udenlandsk valuta. Virkningen af nedgangen i de udenlandske tilgodehavender på *likviditeten* er belyst i ovenstående tabel, i hvis første afsnit er opført de tre størrelser, der i hovedsagen bestemmer pengeforsyningen. Det fremgår heraf, at nedgangen i nationalbankens udenlandske tilgodehavender for de 5 måneder under ét kun i ringe grad er opvejet af bevægelsen i den anden hovedpost, bankens nettotilgodehavende hos finansministeriet. I april og maj har statens udbetalinger imidlertid oversteget indbetalingerne med et forholdsvis betydeligt beløb, og samtidig har nationalbanken, omend kun i mindre omfang, været nettokøber af obligationer. Trods fortsat nedgang i valutabeholdningen har pengeforsyningen derfor i det sidste par måneder været uforandret. Pengeinstitutternes likvide beholdninger: indlån på nationalbankens foliokonto, udenlandske nettotilgodehavender og ikke-belånte indlånsbeviser (se tabellens andet afsnit) viser en lignende udvikling.

Medens pengeinstitutterne siden 1948 – bortset fra nationalbankens

indlånsbeviser og de nye tredieprioritetsinstitutters obligationer – ikke har kunnet belåne deres beholdninger af værdipapirer i nationalbanken, har de, som nævnt i forrige hefte af Økonomi og Politik, nu fået adgang hertil. For aktier er belåningsgrænsen 50 pct. af kursværdien og for obligationer 70 pct., og nationalbanken beregner sig en rente, der ligger 1 pct. over diskontoen, for tiden altså 6½ pct. For indlånsbeviser er belåningsgrænsen fortsat 100 pct. og for tredieprioritetsinstitutternes obligationer 85 pct. af kursværdien.

25. 6. 1960.
C. L.